

TWEEDE
BESTUURSRAPPORTAGE
2023

INHOUDSOPGAVE

Inleiding.....	3
Ontwikkelingen en maatregelen programma's	3
Financiële rapportage - Algemeen	6
Financiële rapportage - Programma's	6
Financiële rapportage – Cijferbeoordeling	7
Financiële rapportage – Algemene reserve	7
Belastingopbrengsten	8
Samenvatting	9
Risico's en onzekerheden.....	10

INLEIDING

Voor u ligt de Tweede Bestuursrapportage 2023. Met deze rapportage informeren we u over de voortgang van de programmamaatregelen, de financiële stand van zaken en de risico's waar ons waterschap mee te maken heeft.

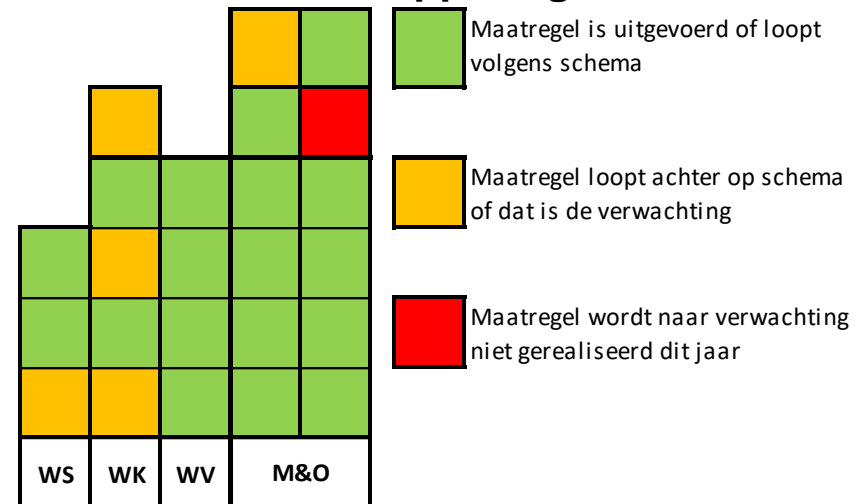
Zoals gebruikelijk wordt de Tweede Bestuursrapportage in de vorm van een rapport met een bijlage aangeboden. In de rapportage staan de bestuurlijk relevante ontwikkelingen en de stand van zaken van de financiën centraal. In de bijlage is een toelichting op de voortgang van de maatregelen opgenomen.

ONTWIKKELINGEN EN MAATREGELEN PROGRAMMA'S

In de begroting zijn maatregelen opgenomen die wij uitvoeren om de doelen van ons waterschap te kunnen realiseren. Deze doelen hebben betrekking op onze wettelijke taken voor voldoende water, schoon water en waterveiligheid. Maar ook onze maatschappelijke doelen zijn nadrukkelijk uitgewerkt, bijvoorbeeld onze doelen voor duurzaamheid, circulaire bedrijfsvoering, klimaatadaptatie, educatie en voorlichting. De voortgang van deze bestuurlijke maatregelen uit de programmabegroting zijn via het stoplichtmodel uitgevraagd. In de rapportage wordt een overzicht gegeven van de voortgang op de maatregelen die achterlopen op schema. De toelichting op alle maatregelen kunt u vinden in de bijlage bij deze bestuursrapportage.

De volgende grafiek zijn de uitkomsten weergegeven. Van de 24 maatregelen scoren er 18 groen, 5 oranje en 1 rood.

Tweede bestuursrapportage

Watersysteem

Binnen het programma Watersysteem lopen drie maatregelen. Ons waterschap is nauw betrokken bij verschillende omgevingsprocessen en werkt aan een toekomstbestendig en betaalbaar watersysteem. De twee maatregelen 'Positionering watersysteem in omgevingsprocessen (NPLG en NOVI/Novex)' en 'het actualiseren van nota peilbeheer' lopen op schema.

De maatregel inzake de 'uitvoering van het WOM-programma' scoort oranje. Om kansen op een meer integrale samenwerking, uitvoering en financiering te benutten, hebben we besloten een aantal Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) projecten en peilbesluiten niet te starten, in afwachting van de bestuurlijke ontwikkelingen rondom Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG). Dit is in lijn met het uitgangspunt om zoveel mogelijk aan te sluiten bij PPLG en eventuele vertragingen, die hierdoor ontstaan, te accepteren. Het blijkt steeds moeilijker om op tijd de benodigde grond te verwerven voor de Kader Richtlijn Water (KRW)-maatregelen, ondanks de inzet van versnellingsmaatregelen. Eind oktober 2023 wordt een handelingsperspectief voorgelegd aan het dagelijks bestuur met bestuurlijke keuzeopties. Dit advies is in voorbereiding. De wijzingen, in kosten en plannings, worden meegenomen in de begroting van 2024.

Er is in ons beheergebied een toename van invasieve exoten geconstateerd. Dit is in 2022 per brief gecommuniceerd aan het algemeen bestuur. Daarbij is aangekondigd dat beleid wordt ontwikkeld hoe om te gaan met invasieve exoten. Eind dit jaar wordt dit nieuwe beleid, inclusief bijbehorende financiering, ter vaststelling voorgelegd.

Waterketen

Binnen het programma Waterketen lopen in totaal vijf maatregelen. Twee maatregelen 'Sliblijn Echten' en 'Datagedreven sturing' lopen op schema. Drie maatregelen lopen achter op schema.

De Optimalisatie Afvalwatersysteem Studie (OAS) voor de zuiveringskring Zwolle is gestart, maar de gemeente Zwolle heeft aangegeven de OAS te willen temporiseren.

Onze voorbereidingen op de maatregel zandfilter Echten zijn medio 2023 stopgezet. Aanleiding is de vertraging bij zuivelfabriek Fage in het verkrijgen van een omgevingsvergunning. Het definitieve ontwerp van het zandfilter met bijbehorende kostenraming is gereed, evenals de lopende onderzoeken. De verkenning voor aanpassingen aan recente wet- en regelgeving wordt gestart in het najaar van 2023. Wanneer de werkzaamheden worden hervat en de verwachte hogere uitvoeringskosten worden goedgekeurd door het AB, is nog onduidelijk. De begroting van eind 2021 wordt, zoals eerder gerapporteerd, naar verwachting overschreden.

Ook de voortgang van rwzi Hessenpoort als Smart Energy Hub loopt achter op schema. Hiermee wil het waterschap en partner H2GO vanaf 2024 energie kunnen omzetten naar waterstof, warmte en zuurstof. Veel externe risico's zijn de afgelopen maanden gemitigeerd waardoor er een stabiele uitvoeringsbasis is ontstaan. Ondanks de sterk gestegen prijzen, past de zuurstofinstallatie binnen het goedgekeurde krediet, zij het dat de risicoreservering kleiner is geworden. Van de Provincie Overijssel hebben we € 100K aan subsidie toegezegd gekregen om de risicoreservering aan te vullen. De werkzaamheden zijn eind september 2023 gestart en de ingebruikname van de installatie zal niet eind dit jaar plaatsvinden, maar wordt nu voor eind Q1/ begin Q2 2024 voorzien. Planning blijft kritisch, maar heeft van alle partijen de volle aandacht.

Waterveiligheid

Het programma Waterveiligheid heeft verschillende maatregelen genomen om de waterveiligheid te waarborgen. Deze lopen allen op schema.

Naast deze maatregelen hebben we te maken met dagelijkse risico's voor onze waterkeringen, zoals graafschades door bevers. In 2024 gaan wij in gesprek met de provincie Overijssel (het bevoegd gezag) om tot een intensievere

samenwerking te komen die minder waterveiligheidsrisico met zich meebrengt. Omdat dit ook verband houdt met doelstellingen die verbonden zijn aan het watersysteem, wordt deze beleidsontwikkeling nauw afgestemd met programma Watersysteem. Eventueel risico op schadeherstel wordt afgedekt vanuit het weerstandsvermogen.

Landelijk is er binnen het Hoog Water Beschermings Programma (HBWP) een discussie over het moment van de uitbetaling van de subsidie-uitkering. Dit kan negatieve financiële gevolgen hebben. Op dit moment is de discussie vol op in beweging en nog niet concreet te vertalen. Eind 2023 en begin 2024 moet er zicht komen op een oplossing voor het financieringstekort bij de HWBP-alliantie. Daarvoor zijn allerlei onderzoeken en discussies gestart. Op basis van de concept programmering 2024-2036 kunnen we constateren dat de voorfinancieringsproblematiek voor ons Waterschap gedaald is.

Maatschappij en organisatie

Voor het programma Maatschappij lopen de meeste maatregelen op schema. Uitzondering hierop is de realisatie van de windturbine op rioolwater-zuiveringsinstallatie (rwzi) Kampen. Vanuit het in 2022 bereikte doel elektriciteit neutraal wordt, conform het vastgestelde beleidskader DuurzaamDoen 2022, de komende jaren verder geïnvesteerd om de doelstelling 2030 energieneutraal te bereiken. De windturbine op rwzi Kampen zal hier een belangrijke bijdrage aanleveren. Bij de Raad van State is beroep aangetekend tegen de omgevingsvergunning van de windturbine wat een vertraging oplevert van, naar verwachting, één jaar. Dit voorjaar worden er scenario's opgesteld om afhankelijk van de ontwikkelingen, gesteld te staan.

De meeste maatregelen van het programma Organisatie lopen op schema. Alleen ten aanzien van de maatregelen voor BIO (I-veiligheid) zijn veel technische maatregelen wel ingevoerd, maar is het vereiste volwassenheidsniveau 4 nog niet behaald. De risico's op het vlak van informatieveiligheid waren ook aanleiding om een directeur Bedrijfsvoering/CIO aan te stellen. Hierdoor hebben wij nog meer zicht gekregen op de risico's en de vereiste maatregelen. Verder is de wetgeving

verder verscherpt. Duidelijk is dat er nieuwe maatregelen nodig zijn en het borgen van de informatieveiligheid de komende jaren extra investeringen blijft vragen. Aan meerdere onderdelen wordt nog gewerkt, zo worden dit jaar nog het informatiebeveiligingsbeleid en de dataclassificatie geïmplementeerd en wordt er een wachtwoordenkluis in gebruik genomen. Ook krijgt het calamiteitenplan een update en wordt de Cybersecurity Implementatierichtlijn (CSIR) geïmplementeerd, deze laatste zal wellicht tot in 2024 duren.

De fysieke toegangsbeveiliging wordt ook herzien, dit onderdeel zal tot ver in 2024 doorlopen. De landelijke audit BIO-veiligheid wordt in het najaar 2023 uitgevoerd en de resultaten hiervan worden meegenomen in 2024. In het jaar 2024 zal worden ingezet op intensivering en versnelling van maatregelen gezien de verhoogde dreiging van informatieveiligheid wereldwijd. Deze intensivering zal onvermijdelijk tot extra inzet van middelen leiden. In het kader van de begrotingsbrief van volgend jaar zullen wij hierop terugkomen.

De verkiezingen zijn gehouden met een bovengemiddeld opkomstpercentage en het inwerkprogramma voor de nieuwe algemene bestuursleden is uitgevoerd. De invoering van de wettelijk verplichte Rekenkamer per 1/1/2024 is voorbereid en de werving van leden van de Rekenkamer wordt eind Q4 afgerond. De voorbereidingen voor een klanttevredenheidsonderzoek zijn gestart en deels ook al uitgevoerd.

FINANCIËLE RAPPORTAGE - ALGEMEEN

Ten opzichte van de Eerste Bestuursrapportage geldt voor een aantal posten dat de financiële stand van zaken onveranderd is. Dit betreffen de posten: dividend, meerkosten Aqualysis en de kapitaallasten. In 2023 worden hieronder voordelen (V) en nadelen (N) benoemd van de ontwikkelingen die meerdere programma's beïnvloeden, daarna de ontwikkelingen die te herleiden zijn naar de specifieke programma's.

Onderschrijding interne personeelskosten nagenoeg tenietgedaan door kosten van externe inhuur (V € 420K)

In totaliteit is de verwachting dat de interne loonkosten lager uit zullen vallen dan begroot. De hoofdreden hiervan is dat de schaarste op de arbeidsmarkt maakt dat we niet alle vacatures vervuld krijgen. Deze lagere interne personeelskosten worden nagenoeg tenietgedaan door hogere inhuur van extern personeel dat ter vervanging van de openstaande vacatures wordt ingezet.

Pensioen en wachtgeld bestuurders (N € 500K)

In de begroting 2023 is nog geen rekening gehouden met het wachtgeld van de oud bestuurders en de pensioenstorting van de nieuwe bestuurders (naar aanleiding van de verkiezingswijzigingen in het DB). Hierdoor is er in 2023 een extra storting in de voorziening nodig.

FINANCIËLE RAPPORTAGE - PROGRAMMA'S

Naast de eerdergenoemde programma overstijgende afwijkingen hebben we in deze bestuursrapportage ook te maken met een aantal afwijkingen binnen de programma's.

Programma Watersysteem

Veiling (V € 320K)

In juni is er een openbare veiling georganiseerd voor de verkoop van materieel en materiaal. De veiling leverde € 360K op, de kosten van de veiling circa € 40K.

Waardoor per saldo er een bate is van € 320K. In de begroting 2023 was geen rekening gehouden met een (bate van de) veiling. Een veiling vindt niet ieder jaar plaats en de impact is ook niet bij de begroting in te schatten.

Exoten (N € 250K)

In de Wieden-Weerribben is een explosieve groei van het Meerbladig Parelvederkruid geconstateerd. Dit is een exoot die voor enorme opstuwung en vermindering van de kwaliteit van het water zorgt. Deze verwijderen is een grote en dure aangelegenheid en moet met specialistisch materieel gebeuren. In totaal waren de kosten circa € 450K, door de provincie Overijssel is een subsidie verstrekt van € 200K.

Hogere indexatie dan begroot voor verzorging onderhoud watergangen en beheer onderhoud waterkeringen (N € 1.000K)

Op basis van de afgesloten contracten worden door de leveranciers/aannemers hogere percentages indexering doorbelast, dan waar in onze begroting rekening mee is gehouden. Deze hogere percentages sluiten aan bij de landelijke standaard voor dit werk.

Energie (N € 405K)

In de Eerste Bestuursrapportage 2023 is gemeld dat door hogere netbeheerskosten er een nadeel werd verwacht op elektrakosten van € 130K. Dit nadeel is opgelopen naar € 535K doordat het elektraverbruik met name in juni en juli fors hoger is geworden door de droogte, dit resulteert in hogere (variabele) elektrakosten door het oppompen van water.

Op de kosten van gas verwachten we een voordeel dit is in overeenstemming met de Eerste Bestuursrapportage. Bij het opstellen van de begroting was de verwachting dat het gascontract opnieuw aanbesteed zou moeten worden tegen de destijds geldende (hoge) marktprijs; omdat onze leverancier in Russisch eigendom was en dus onder de sancties viel. Inmiddels is de gasleverancier in Duits eigendom en kan het bestaande contract doorlopen.

Minder dan geraamde opbrengst Drentse Hoofdvaart (N € 100K)

Met de waterschappen Hunze en Aa's, Fryslân, Noorderzijlvest en Vechtstromen zijn afspraken gemaakt en vastgelegd in het Waterakkoord, betreffende een bijdrage in de kosten van de wateraanvoer naar die waterschappen. De afrekening over 2022 is opgesteld en daarmee een beter inzicht in hoeveel m³ er is opgepompt. In 2022 waren we ervan uitgegaan dat € 700K teruggevorderd kon worden bij de andere waterschappen. De definitieve afrekening, die in oktober is gemaakt, blijkt op € 600K uit te komen, wat een nadeel van € 100K oplevert.

Programma Waterketen

Er zijn op dit moment geen programma-specifieke afwijkingen te melden.

Programma Waterveiligheid

Er zijn op dit moment geen programma-specifieke afwijkingen te melden.

Programma Maatschappij & Organisatie

Extra kosten werving (N € 100K)

In de Eerste Bestuursrapportage is al € 150K opgenomen voor extra kosten omdat er in de huidige arbeidsmarkt extra inspanning nodig voor is voor werving en selectie van personeel. Dit nadeel is in tweede helft groter geworden en opgelopen tot een verwacht nadeel van € 250K.

Bijdrage 2022 Waterschapshuis (V € 100K)

De afrekening van het Waterschapshuis over 2022 was € 100K lager dan verwacht. In de balans 2022 was al rekening gehouden met een teruggave van het Waterschapshuis van € 100K, dit is € 200K geworden.

FINANCIËLE RAPPORTAGE – CIJFERBEOORDELING

Algemene onderschrijding goederen en diensten (V € 2.700K)

Voor de overall beoordeling van de besteding van de Goederen & Diensten budgetten is er, net als vorig jaar, gekozen voor een top down benadering op basis van een Cijferbeoordeling (CBO). De gerealiseerde kosten in het eerste half jaar

zijn geëxtrapoleerd. Hierbij is rekening gehouden met de seizoenspatronen van voorgaande jaren. Hierdoor verwachten wij op de goederen en dienstenbudgetten een onderschrijding van € 2.700K. Dit heeft voornamelijk haar oorzaak in krapte op de arbeidsmarkt bij diensten en onderhoud door derden en inkoop van materialen. Waar deze voordelen exact gerealiseerd gaan worden is nu nog niet te voorzien. De ervaring leert dat we in de praktijk over de hele begroting diverse onderbestedingen realiseren die gezamenlijk tot een voordeel zullen leiden. Deze CBO correctie is daarom ook als één regel opgenomen in de financiële tabel.

FINANCIËLE RAPPORTAGE – ALGEMENE RESERVE

Naar aanleiding van de Eerste Bestuursrapportage is er een begrotingswijziging vastgesteld waarmee besloten werd om € 3.225K te onttrekken aan de algemene reserve ter dekking van de kosten in het kader van de SaaS-oplossing (software in de cloud). Vanwege een verdere verduidelijking van de verslaggevingsrichtlijnen is het activeren en vervolgens afschrijven van dergelijke uitgaven niet meer toegestaan. Uitgaven moeten voortaan in één keer gedekt worden binnen de exploitatie. Deze kosten waren niet meegenomen in de begroting en daardoor ook niet omgeslagen in de tarieven.

Inmiddels is gebleken dat voornamelijk door krapte op de arbeidsmarkt deze werkzaamheden doorschuiven naar 2024 en 2025. Naast krapte op de arbeidsmarkt speelt hier ook mee dat de resellerovereenkomst die het Waterschapshuis voor de waterschappen heeft afgesloten, langer op zich heeft laten wachten dan de bedoeling was.

In principe zijn onttrekkingen ten laste van de Algemene reserves niet kalenderjaar gebonden (deze middelen worden nl. binnen de reserve gelabeld). Dat betekent dat het deel van de geplande uitgaven dat doorschuift naar de volgende begrotingsjaren ook in die jaren gedekt mag worden uit de Algemene reserves. Omdat het hier om niet via de tarieven gedekte uitgaven gaat (ze waren immers niet als eenmalige last opgenomen in de begroting) wordt voorgesteld om een 2^e begrotingswijziging vast te laten stellen waarmee de onttrekking teruggebracht

wordt tot € 1,025 miljoen (verschil van € 2,2 miljoen) en de uitgaven die niet kunnen plaatsvinden in 2023 op te nemen in de begroting 2024 en meerjarenraming 2025-2027.

BELASTINGOPBRENGSTEN

GBLT heeft haar tweede voortgangsrapportage opgesteld. De prognose ligt voor het belastingjaar 2023 € 160K hoger de inschatting bij de Eerste Bestuursrapportage (per saldo € 720K hoger t.o.v. de begroting). De bijstelling voor de Zuiveringsheffing wordt voornamelijk veroorzaakt door de neerwaarts bijgestelde verwachtingen voor het aantal nieuwe woonruimten (N € 96K). Bij de heffingstechnologische bedrijfsruimten wordt daarentegen een hoger aantal vervuilingseenheden ingeschat (V € 126K). De mutatie bij de Watersysteemheffing wordt negatief beïnvloed door een lagere groei in het aantal ingezetenen (N € 83K) en positief door een hogere waardemutatie bij woningen (V € 208K).

Voor de belastingjaren 2020 tot en met 2022 komt de realisatie inclusief prognose in totaal € 257K hoger uit dan de inschatting in de Eerste Bestuursrapportage.

Het uiteindelijke financiële resultaat is afhankelijk van de oninbaarheid van debiteuren en eventuele kwijtschelding. De prognose voor belastingjaar 2023 is verhoogd ten opzichte van de eerste voortgangsrapportage. Dit is gebaseerd op het aantal ontvangen en toegekende verzoeken tot nu toe. Per saldo is sprake van een toename van ongeveer 3,5% ten opzichte van het aantal ontvangen en toegekende verzoeken voor belastingjaar 2022. Toch hoeft er, zoals het zich nu laat aanzien, minder kwijtgescholden te worden dan er in de begroting was geraamd. Dat levert een voordeel op van € 153K bij de zuiveringsheffing en € 174K bij de watersysteemheffing. De in de Eerste Bestuursrapportage extra geraamde lasten vanwege het genomen besluit tot verbreding van onze kwijtscheldingsverordening komen daarmee ook te vervallen (V € 100K).

Het totale voordeel komt daarmee in de Tweede Bestuursrapportage € 844K hoger uit dan in de Eerste Bestuursrapportage.

Verschil 2e Berap t.o.v. 1e Berap (* € 1.000)	Zuiveringsheffing	Watersysteemheffing
2023	V 30	V 130
2020 t/m 2022	V 16	V 241
Kwijtschelding	V 153	V 174
Totaal *)	V 199	V 545

*) excl. het voordeel aan algemene kwijtscheldingskosten à € 100K.

SAMENVATTING

Bedrag x € 1.000	Begroot	Berap I	Berap II	Berap II-I	Berap II t.o.v. begroting
Lasten					
Watersysteem	56.070	56.383	57.656	N 1.273	N 1.586
Waterketen	45.099	44.812	44.743	V 69	V 356
Waterveiligheid	15.132	14.029	14.761	N 732	V 371
M&O	38.732	39.569	39.147	V 422	N 414
M&O SaaS-opl.	-	3.225	1.025	V 2.200	N 1.025
CBO algemeen			-2.709	V 2.709	V 2.709
Totale lasten	155.033	158.018	154.623	V 3.395	V 410
Baten					
Watersysteem	-1.450	-1.450	-1.450	-	-
Waterketen	-1.963	-1.963	-1.963	-	-
Waterveiligheid	-288	-288	-288	-	-
M&O	-716	-716	-716	-	-
Totale baten	-4.417	-4.417	-4.417	0	0
Belastingopbr.	-139.816	-140.426	-141.270	V 844	V 1.454
Dividend	-2.300	-3.104	-3.104	-	V 804
Tot. opbrengsten	-142.116	-143.530	-144.374	V 844	V 2.258
Saldo	8.500	10.071	5.832	V 4.239	V 2.668
Ottrek. Alg res.		-3.225	-1.025	N 2.200	V 1.025
Saldo (= t.l.v. egalisereserve)	8.500	6.846	4.807	V 2.039	V 3.693

Ten opzichte van de Eerste Bestuursrapportage zal er naar verwachting € 2,0 mln. minder benodigd zijn ten laste van de egalisereserves. De oorzaak hiervan is te vinden in de lagere kosten van bij de diverse programma's € 1,195 mln. en € 844K door hogere belastingopbrengsten.

Daarnaast wordt er € 2,2 mln. minder aan de Algemene reserves onttrokken door de gewijzigde omstandigheden bij de SaaS-oplossing.

Uitgaande van de financiële stand van zaken van deze Tweede Bestuursrapportage voorzien wij daarmee dat in 2023 het saldo van onze lasten en baten ruim € 5,8 mln. nadelig zal zijn. Dekking van het tekort vindt plaats door een onttrekking van ruim € 4,8 mln. uit de egalisereserves en ruim € 1 mln. uit de Algemene reserves. (In de begroting werd er nog uitgegaan van € 8,5 mln. ten laste van de egalisereserves.)

RISICO'S EN ONZEKERHEDEN

Wij signaleren op dit moment de volgende risico's voor ons waterschap:

Krapte arbeidsmarkt

Er is al enige tijd sprake van een krappe arbeidsmarkt. Dit maakt het lastiger om personeel aan te trekken. Het gevolg hiervan is dat wij op onderdelen onvoldoende kennis en kunde aan ons kunnen binden om de voorgenomen maatregelen te kunnen uitvoeren. Het effect wat hierbij kan optreden is dat er spanning komt op het tijdig behalen van onze opgaven.

Schaarste en inflatie

Voor aantal soorten grondstoffen geldt dat er sprake is van schaarste op de goederenmarkt en daarnaast zijn prijzen de afgelopen jaren sterker gestegen dan waar rekening mee is gehouden in onze ramingen. Via contractmanagement worden beide risico's zoveel mogelijk beheerst.

Financiering HWBP

Voor twee HWBP-projecten wordt het waterschap geconfronteerd met hoge extra kosten. Het Rijk keert de subsidiebijdrage pas een aantal jaren na afsluiten van de projecten uit. Dit betekent dat de kosten van het project voorgefinancierd moet worden, met hoge rentelasten tot gevolg. Voor 2023 lijken deze risico's mee te vallen door de extra bate vanuit van € 40 mln. die we vanuit de landelijke programma HWBP hebben ontvangen.